

# **Minne menet, kääntäjänkoulutus? Muuttuvat sisällöt ja menetelmät**

**Minna Ruokonen**  
**Turun yliopisto, Kääntämisen ja tulkkauksen keskus**

## **Abstract**

This paper is a report of the proceedings of a workshop about the future of Finnish translator and interpreter training, held at the VI KäTu symposium on translation and interpreting research on the 12<sup>th</sup> of April, 2008. The main challenge faced by Finnish universities training translators is how to develop their curricula in order to respond to the changing needs of society and the market in spite of staff cuts and scarcity of funding. One of the most pressing issues is planning new courses that will qualify MA graduates to apply for the authorised translator's status without taking a separate exam. The training should also be more closely linked to the practice of professional translation. To compensate for the scarcity of funding, increased cooperation is needed particularly among departments of translation, both within each university and among universities. The number of joint courses and the amount of web-based studying will probably increase. Changes in teaching methods are also called for: it is important to explore the possibilities of multi-lingual teaching involving Finnish and more than one foreign language.

## **1 Johdanto**

Suomen yliopistolaitos on muutosten edessä. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman toteuttamista jatketaan. Eri puolilla maata suunnitellaan korkeakoulujen yhdistämistä suuremmiksi yksiköiksi. Lisäksi yliopistolakia ollaan uudistamassa; henkilöstön kannalta merkittävin muutos lienee virkasuhteiden muuttuminen työsuhteiksi, vaikka lain konkreettista vaikutusta yliopistojen toimintaan onkin vielä vaikea arvioida. Yliopistot ovat kuitenkin selvästi murrostilanteessa, jossa moni ala, myös kääntämisen ja tulkkauksen koulutus, joutuu hakemaan paikkaansa ja jopa puolustamaan olemassaoloaan. Samaan aikaan työelämän vaatimukset lisääntyvät käänösalan kansainvälistyessä ja teknistyes-

sä.

Tältä pohjalta syntyi tarve järjestää kääntäjien ja tulkkien kouluttajille ja työelämän edustajille tilaisuus keskustella siitä, millaisia haasteita kääntäjien ja tulkkien koulutus lähitulevaisuudessa kohtaa ja miten koulutuksen laatu voidaan jatkossakin taata. Aiheesta järjestettiin työpaja VI Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin aikana; symposiumin teemana oli osuvasti ”näkyviä kääntäjien koulutukseen”. Työpajaan tuli osallistujia kaikista kääntäjänkoulutusta antavista yliopistoista, ja mukana oli kiitettävästi myös käänöstoimistojen, alan järjestöjen ja Euroopan komission käänöstoimen edustajia. Keskustelu koski lähinnä kääntämisen opetusta, mutta osa huomioista pätee myös tulkkaukseen.

Tähän artikkeliin olen koonnut työpajatyöskentelyn keskeisimmät kohdat: valmisteluis-  
sa esiin nousseet tärkeimmät haasteet ja keskustelussa esiin tuodut ratkaisuehdotukset ja  
uudet näkökulmat. Olen jälkeinpäin etsinyt joistakin aiheista lisätietoja, mutta mikäli  
lukija kokee artikkelin hyödylliseksi ja ajatuksia herättäväksi, kiitos siitä kuuluu ennen  
muuta työpajan osallistujille.

## 2 Taustaa

Keskusteluun valmistauduttiin siten, että työpajaan ilmoittautuneet eri yliopistojen edus-  
tajat laativat lyhyen kuvauksen oman yliopistonsa kääntäjänkoulutuksen nykytilanteesta  
sekä lähitulevaisuuden keskeisistä muutoksista ja haasteista. Työelämän edustajat poh-  
tivat vastaavasti sitä, millaisia vaatimuksia työelämän muutokset asettavat koulutuksel-  
le. Kuvaukset lähetettiin etukäteen kaikille työpajaan ilmoittautuneille.

Kuvauksista kävi selvästi ilmi, että eri kääntäjänkoulutusta antavissa yliopistoissa muu-  
tosprosessi ja suunnitelmat ovat eri vaiheissa ja ratkaisut saattavat muotoutua erityyppi-  
siksi. Seuraavassa käsittelen lyhyesti eri yliopistojen tilannetta artikkelin kirjoittamisen  
hetkellä.

Eri yliopistoissa kääntämisen ja tulkkauksen koulutusta annetaan erinimisissä yksiköis-  
sä, esimerkiksi 'käännöstiede' tai 'kääntäminen ja tulkkaus'. Myös yksiköiden hallin-  
nollinen asema vaihtelee: koulutusta voi tarjota oppiaine tai oppiaineen sisällä oleva  
linja tai suuntautumisvaihtoehto. Käytän lyhyiden vuoksi nimityksiä 'kääntämisen ope-  
tus' tai 'kääntämisen opinnot', ellei tarkempi erottelu ole välttämätöntä.

Joensuun yliopiston kääntämisen opetus on suureksi osaksi jo siirtynyt Savonlinnan  
kampukselta Joensuuhun. Hallinnollisesti kääntämisen opinnot sijoittuvat vastaavan  
vieraan kielen suuntautumisvaihtoehdoksi, ja myös opetuksessa tehdään yhteistyötä.  
Yliopistossa on kuitenkin erillinen käännöstieteen oppiaine. Helsingin yliopiston tilanne  
on samankaltainen: kääntäjänkoulutusta ollaan siirtämässä Kouvolasta Helsinkiin, ja  
hallinnollisesti oppiaineet sijoitetaan samoihin laitoksiin vastaavien vieraiden kielten  
kanssa. Erillinen kieliteorian ja käännösteknologian oppiaine säilyy. Turun yliopistossa  
suunnittelutyö on vasta alkamassa; tavoitteena on kuitenkin uudistaa kääntäjänkoulutus-  
ta yhteistyössä vastaavien vieraiden kielten kanssa. Tampereen yliopistossa sen sijaan  
suunnitellaan ylikielistä kääntämisen oppiainetta, joka ei enää perustuisi kieliparijaotte-  
lulle. Ainoastaan Vaasan yliopistossa ei laajoja muutoksia ole tiedossa.

Hyvinkin erilaisista tilanteista huolimatta keskeiset haasteet vaikuttavat samanlaisilta.  
Kääntämisen opetus ei ole saamassa lisää henkilöstöä tai taloudellisia resursseja, vaan  
monesti niitä on pikemminkin painetta vähentää. Huolestuttavaa on myös se, että kään-  
tämisen opetus saatetaan edelleen ymmärtää yhteenkuuluvaksi tai jopa päällekkäiseksi  
vastaavan vieraan kielen oppiaineen tarjoaman opetuksen kanssa. Integraatiota voidaan  
esittää itsestään selvänä ratkaisuna riippumatta siitä, vastaako se kääntämisen tai vieraan  
kielen opetuksen tarpeita. Yksi haaste onkin edelleen tehdä selväksi kääntämisen eri-  
tyislaatu ja -tarpeet.

Samalla työelämän vaatimukset kasvavat ja eriytyvät yhä selvemmin vieraiden kielten oppiaineiden perinteisestä opetustarjonnasta. Vieraan kielen erinomainen hallinta sekä kulttuurien tuntemus on toki edelleen olennaista, suomen kielen taidosta puhumatta-kaan. Lisäksi kääntäjältä vaaditaan nykyään kuitenkin esimerkiksi vuorovaikutustaitoja, erikoisalojen tuntemusta, tiedonhankkimistaitoja ja käännösteknologian hallintaa (Gambier & Vuorinen 2008, ks. myös European Master's in Translation -hanke ja EU:n komission kääntäjäprofiili). Myös teknisen viestinnän hallinta saattaa tulla yhä tärkeämmäksi osaksi kääntäjän kompetenssia (Suojanen 2008). Käännöstoimistot edellyttävät yhä useammin kääntäjältä oman toiminimen perustamista, jolloin kääntäjä tarvitsee myös liiketaloudellista osaamista. Auktorisoidun kääntäjän kelpoisuus-kriteerien uudistaminen luo paineita tarjota kursseja, jotka suorittanut opiskelija voi valmistuttuaan anoa auktorisoidun kääntäjän kelpoisuutta ilman erillistä koetta.

Taustakuvausten perusteella kääntäjänkoulutuksen keskeisiksi haasteiksi nousevat siis toisaalta resurssien niukkuus, toisaalta opetussisältöjen kehittämisen tarve. Itse työpaikassa keskityttiinkin pohtimaan ensinnäkin sitä, miten sisältöjä pitäisi kehittää. Resurssien niukkuuden vuoksi toinen tärkeä kysymys oli, miten opetussisältöjä voisi kehittää ja toteuttaa yhteistyössä, resursseja säästäen.

### **3 Sisältöjen kehittäminen: auktorisoitu kääntäminen ja yhteydet työelämään**

Keskustelussa oltiin yksimielisiä siitä, että sisältöjen kehittämisessä ajankohtaisin aihe on auktorisoitu kääntäminen. Syksystä 2008 lähtien kääntämisen opintoihin on mahdollista sisällyttää kuuden opintopisteen laajuinen, ammattitaito-osuudesta ja käännösharjoituksista koostuva osio, joka tietyin edellytyksin oikeuttaa maisterin tutkinnon suorittaneen opiskelijan anomaan auktorisoidun kääntäjän kelpoisuutta (Laki auktorisoiduista kääntäjistä, 2 luku, 2 §).

Kaikki yliopistot eivät kuitenkaan vielä tarjoa tällaista osiota lukuvuoden 2008–2009 opetussuunnitelmassa, eikä kaikissa yksiköissä välttämättä ole riittävää kokemusta aiheeseen liittyvien kurssien järjestämisestä. Täydennyskoulutukselle on siis selkeä tarve. Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton opettajien ja tutkijoiden jaosto onkin suunnittele-massa aiheesta seminaaripäivää, joka järjestettäisiin elokuussa 2008. Seminaarissa on tarkoitus esitellä konkreettisia esimerkkejä jo järjestetyistä virallisten asiakirjojen kääntämiseen liittyvistä kursseista ja hahmotella auktorisoidun kääntämisen opetussisältöjä.

Hyötyä lienee myös kääntäjille suunnatusta täydennyskoulutuksesta. Kääntäjänkoulutusta tarjoavien yliopistojen täydennyskoulutuskeskukset ryhtyvät yhdessä syksyllä 2008 suunnittelemaan täydennyskoulutusta kääntäjille, jotka aikovat osallistua auktorisoidun kääntäjän tutkintoon tai joiden maisterintutkintoon sisältyvät vaadittavat kääntämisen opinnot edellä mainittua kuutta opintopistettä lukuun ottamatta. Kohderyhmän tausta on kirjava, joten koulutuksesta pyritään kehittämään joustava kokonaisuus, jonka voi suorittaa moduuleina ja joka tarjoaa mahdollisuuden kehittää ja päivittää tutkinnon edellyttämiä ammatillisia ja kielellisiä taitoja. Opetusministeriö on myöntänyt hankkeelle rahoitusta, ja itse koulutus voitaneen aloittaa syksyllä 2009. Lisätietoja saa suunnitte-

lija Anna Sahaselta. Sen sijaan kouluttajien täydennyskoulutusta opetusministeriö ei rahoita, vaan edellyttää yliopistojen kustantavan sen itse. (Sahanen 2008.)

Työpajassa pidettiin tärkeänä, että eri kääntäjänkoulutusyksiköt tekisivät yhteistyötä auktorisoidun kääntämisen suhteen niin, että opetussisällöt muotoutuvat suurin piirtein samanlaisiksi etenkin ammattitaidon osalta. Sisältöjen yhteistä suunnittelua alustettiin jo seminaarissa Helsingissä 28.2.2008, ja se jatkuu edellä mainitussa SKTL:n seminaarissa. Suunnittelua helpottaa auktorisoitua kääntämistä varten Moodle-oppimisympäristöön luotu kurssialue (ks. lähteet). Moodlea voidaan käyttää keskusteluun, mutta myös erilaisten aineistojen jakamiseen vastavuoroisuusperiaatteella. Esimerkiksi ammattitietousaineistojen tai käännöskursseilla käytettävien tekstien jakaminen helpottaa suunnittelutyötä huomattavasti.

Kaikki kääntäjät eivät toki tarvitse työssään auktorisoidun kääntäjän kelpoisuutta, eivätkä siis kaikki opiskelijatkaan liene kiinnostuneita kelpoisuuden hankkimisesta. Onkin järkevää pohtia, tarvitseeko kaikissa yliopistoissa tarjota auktorisoitua kääntämistä vai voisiko sitä toteuttaa ainakin osittain verkko-opetuksena JOO-sopimuksen kautta. Tämä säästäisi resursseja huomattavasti, mutta edellyttää, että opiskelijan kotiyliopisto rahoittaa JOO-opiskelua.

Sisältöjen kehittämisestä keskusteltaessa kiinnitettiin paljon huomiota myös työelämäyhteyksien lisäämiseen. Yhteistyö työelämän kanssa on toki nykyäänkin varsin runsasta. Opiskelijat voivat liittää työharjoittelun osaksi opintojaan, ja työelämän edustajat käyvät pitämässä vierailuluentoja. Opetukseen voi sisältyä autenttisia käännös- tai tulkkaustoimeksiantoja (ks. esim. Kemppanen & Salmi 2007; Vik-Tuovinen 2008). Autenttisten käännöstoimeksiantojen toteuttamisesta on laadittu kouluttajille oma ohjeistuskirja (ks. lähteet).

Esimerkiksi EU:n vieraileva kääntäjä -ohjelmaa voisi kuitenkin hyödyntää nykyistä enemmän (ks. lähteet). Ohjelman kautta yliopisto voi saada jonkin EU:n komission käännöstoimen pääosaston kääntäjistä vierailulle muutamaksi viikoksi. Vieraileva kääntäjä kertoo käännöstoimen työstä ja voi osallistua myös käännöskurssien ohjaamiseen.

Viime vuosina työelämäyhteyksiä on alettu lisätä myös mentoroinnin kautta. Mentorina toimiva työelämän edustaja kertoo opiskelijalle omia kokemuksiaan alasta ja työtehtävien edellyttämistä taidoista. Mentori ja mentoroitava tapaavat vuoden ajan sopimuksen mukaan noin kerran kuussa (ks. lähteet, mentorointi ja alumnitoiminta). Työelämän edustajat voivat jakaa kokemuksiaan laajemminkin kertomalla Internetissä oman työuransa kehityksestä (ks. lähteet, urapolkuja Internetissä). Mentorien ja mentoroitavien valitsemisesta sekä urapolkujen kokoamisesta huolehditaan yliopistoissa usein keskitetysti, mutta kääntämisen henkilökunnan on silti hyvä levittää tietoa näistä mahdollisuuksista sekä opiskelijoille että työelämän edustajille.

Työelämäyhteistyötä suunniteltaessa on tärkeää muistaa, että liike-elämän ja yliopiston toimintatavat saattavat erota toisistaan. Sujuvan yhteistyön varmistamiseksi on tärkeää, että odotukset ja tavoitteet ovat kaikille osapuolille selvät. Esimerkiksi vierailuluennoitsijoiden on tärkeää saada mahdollisimman tarkat tiedot esityksen toivotusta sisällöstä,

jotta he pystyvät paremmin arvioimaan, millaisia tietoja opiskelijat tarvitsevat. Opiskelijoille taas voi olla hyvä tähdentää, ettei mentorin ole tarkoitus hankkia opiskelijalle työpaikkaa.

Työelämäyhteyksien lisäämiseksi ehdotettiin vielä, että SKTL:n eri jaostojen ja osastojen kuukausitapaamisia voisi hyödyntää nykyistä enemmän esimerkiksi hyväksymällä niitä luentopassin vierailuluennoiksi. Tapaamisissa pidetyistä alustuksista voikin saada ajankohtaista tietoa esimerkiksi verotuksesta, hinnoittelusta ja käännösteknologiasta.

Keskustelussa pohdittiin myös työelämätaitojen osuutta opinnoista. Työpajan taustaselvityksestä kävi ilmi, että työelämässä korostetaan esimerkiksi käännösteknologian hallintaa ja liiketalousosaamista. Käännösteknologian perusteet toki sisältyvät kääntämisen opintoihin kaikissa yliopistoissa, mutta käytännön harjoituksia voisi olla hyvä yhdistää tiiviimmin muuhun opetukseen. Kääntämisen opintoihin ei myöskään yleensä juuri sisälly liiketalousosaamista, vaikka vierailuluennoilla saatetaankin käsitellä esimerkiksi oman yrityksen perustamista ja käännöstöiden hinnoittelua. Hyvä esimerkki tästä on kirjaksikin koottu kattava luentosarja *Kääntäjä yrittäjänä* (Helin 2006).

Työelämätaitojen integroimisessa muuhun opetukseen lienee siis jonkin verran kehittämisen tarvetta. Toisaalta olennaista on, että opiskelija voi hankkia tarvittavat tiedot ja taidot jollakin tavalla: jos tutkintoon on mahdollista sisällyttää esimerkiksi liiketaloustieteen sivuaineopinnot, kääntämisen opinnoissa ei varmaankaan ole syytä käsitellä liiketalouden yleisiä perusteita. Tällaisesta varsinaisten kääntämisen opintojen ulkopuolisesta opetuksesta on kuitenkin tiedotettava opiskelijoille riittävästi, ja sen merkitys on tehtävä selväksi esimerkiksi opintojen ohjauksen yhteydessä.

Lopuksi työpajassa painotettiin, että uudistuksista huolimatta ei pidä unohtaa keskeisiä sisältöjä. Opintojen ytimessä on edelleenkin käännöstaidon oppiminen, ja muut sisällöt määräytyvät sen mukaan, mikä merkitys niillä on kääntämiselle. Keskustelussa painotettiin etenkin suomen kielen ja kulttuurin merkitystä. Suomen kielen erinomainen hallinta on erittäin tärkeää, jopa tärkeämpää kuin vieraan kielen taito. Opiskelijat tarvitsevat myös ehkä nykyistä enemmän tietoa suomalaisesta kulttuurista ja yhteiskunnasta ja kykyä vertailla niitä muihin.

#### **4 Opetusyhteistyön monet muodot**

Keskustelussa tuli hyvin esille, että opetusyhteistyötä voidaan toteuttaa monin tavoin, ja mahdollisia yhteistyökumppaneita on monilla eri tahoilla: omassa yliopistossa, muissa yliopistoissa ja työelämässä. Edellisessä osiossa tarkasteltiin jo työelämäyhteistyötä, joten tämä osio keskittyy yhteistyöhön yliopiston sisällä ja yliopistojen välillä.

Yhteistyöstä kääntämisen ja vastaavan vieraan kielen välillä on monissa yliopistoissa jo kokemusta. Yhteisesti voi olla tarkoituksenmukaista opettaa perusteita esimerkiksi vieraan kielen kieliopista ja kulttuuritietoudesta. Yhteistyön kautta voidaan myös laajentaa kurssitarjontaa siten, että kumpikin osapuoli tarjoaa omaan erityisosaamiseensa liittyviä kursseja sekä kääntämisen että vieraan kielen opiskelijoille. Opetusyhteistyön laajuus-

desta riippumatta pidettiin tärkeänä, että opiskelijoiden olisi suhteellisen vaivatonta vaihtaa vieraasta kielestä kääntämiseen ja päinvastoin.

Yhteistyöhön vieraan kielen kanssa liittyy myös ongelmia. Se säästää todellisuudessa resursseja varsin vähän, koska useimmilla kursseilla tarvitaan edelleen pienryhmäopetusta. Ongelmallisena pidettiin myös sitä, että vieraan kielen opettajat eivät välttämättä pysty ottamaan huomioon kääntämisen näkökulmaa. Tällöin opiskelijat eivät ehkä ymmärrä opetettujen asioiden merkitystä kääntämiselle tai pysty suhteuttamaan kursseja opintojensa kokonaisuuteen.

Työpajassa korostettiin enemmän kääntämisen oppiaineiden välisen yhteistyön merkitystä. Tutkimusyhteistyö toimii jo hyvin myös yliopistojen välillä, kuten muun muassa tutkijakoulu Langnetin toiminta sekä Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumien suosio osoittavat. Yksittäiset opiskelijat ovat myös osallistuneet toisten yliopistojen kursseille muun muassa JOO-sopimuksen ja Kieliteknologian verkoston kautta.

Kääntämisen oppiaineiden välistä opetusyhteistyötä on kuitenkin mahdollista laajentaa. Kääntämisessä ja tulkkauksessa on kielestä riippumatonta, esimerkiksi ammattitietoutteen ja käännteoriaan liittyvää ainesta, jota voitaisiin opettaa ylikielisesti, kieliparista riippumatta kaikille kääntämisen opiskelijoille, joko samassa yliopistossa tai usean yliopiston kesken. Joissakin yliopistoissa käännteoria onkin jo pitkään ollut oma, erillinen sivuainekokonaisuutensa, joka on yhteinen kaikille kääntämisen opiskelijoille. Edellä mainittua auktorisoidun kääntämisen ammattitaito-osuutta voitaisiin myös opettaa yhteisesti. Tällaisilla yhteiskursseilla opetuskieli lienee useimmiten käytännössä suomi; lisäksi opetusryhmistä saattaa tulla melko suuria, jolloin opetussisällöt on pystyttävä omaksumaan luentojen tai verkko-opetuksen kautta. Verkko-opetusta voisi yleensäkin varmasti hyödyntää nykyistä enemmän, esimerkiksi videoitujen luentojen ja aineistojen jakamiseen eri yliopistojen kesken.

Ylikielisen opetuksen ja verkko-opetuksen lisäksi lienee syytä miettiä nykyistä enemmän sellaista opetusta, jossa samassa opetusryhmässä käytetään useita vieraita kieliä toisin kuin nykyisessä, useimmiten kieliparien perusteella tehdyssä ryhmäjaottelussa. Esimerkiksi Joensuun yliopistossa tulkkauksen opintoihin on jo vuodesta 2005 sisällytynyt runsaasti monikielisiä harjoituksia (Turpeinen 2008). Tampereen yliopistossa kääntämisen opintoja on kokonaisuudessaan lähdetty suunnittelemaan nimenomaan yli- ja monikieliseltä pohjalta.

Toistaiseksi monikieliset ryhmät ovat kuitenkin kääntäjänkoulutuksessa melko uutta. Luontevina aiheina monikielisille kursseille pidettiin työpajassa esimerkiksi EU-kääntämistä ja vertailevaa kulttuurintuntemusta. Helsingin yliopistossa monikielistä lähestymistapaa onkin toteutettu Ritva Leppihalmeen pitämällä MonAKOn Kulttuurisidonnaisia käänneongelmia -kurssilla. Kurssin opetuskieli on suomi, mutta luennoilla käsitellään esimerkkejä monista eri kielistä. Lopuksi kukin opiskelija tekee suppeahkon tutkimuksen itse valitsemansa tutkimuskysymyksen ja aineiston pohjalta ja kirjoittaa tutkimuksestaan raportin. Raportti on laadittava jollakin luennoitsijan hallitsemalla kielellä, mutta tutkimusmateriaalin kieltä ei ole rajattu: opiskelijat ovatkin tutkineet

kulttuurisidonnaisia käännösongelmia esimerkiksi japanissa, puolassa, unkarissa ja tatarissa. Raportti on tällöin toki kirjoitettava niin, että sen voi arvioida näitä kieliä ymmärtämättäkin. Kurssi on ollut hyvin suosittu ja palaute positiivista. Esimerkkejä kurssi-raporteista on luettavissa osoitteessa

<http://www.eng.helsinki.fi/Staff/leppihalme/sitcu.htm>. (Leppihalme 2008.)

Kuten yllä kuvatussa esimerkistä käy ilmi, monikielinen opetus vaatii sekä opettajalta että opiskelijoilta ainakin osittain erilaista lähestymistapaa kuin perinteinen yksi- tai kaksikielinen opetus. Toisaalta monet opiskelijat osaavat ainakin auttavasti kahta tai kolmea vierasta kieltä, ja usean eri kielen tarkastelu tarjoaa varmasti kattavamman ja monipuolisemman näkökulman. Työpajassakin monikielinen opetus herätti runsaasti kiinnostusta, ja sitä pidettiin mahdollisena seminaaripäivän aiheena.

Kaikille kääntämisen opiskelijoille yhteiset kurssit sekä monikieliset opetusryhmät saattavat monipuolistaa kääntämisen ja tulkkauksen opetusta myös laajentamalla kielivalikoimaa. Yliopistoissa opiskellaan pää- tai sivuaineena vieraita kieliä, joissa ei ole mahdollista järjestää täysimittaista kääntämisen opetusta, esimerkiksi arabiaa, viroa ja unkaria. Tulevaisuudessa saatamme tarvita nykyistä enemmän vaikkapa kiinan kääntäjiä, mutta ainakaan tällä hetkellä ei vaikuta todennäköiseltä, että johonkin yliopistoon perustettaisiin kiinan kielen kääntämisen oppiaine tai linja. Ylikielisen ja monikielisen opetuksen lisääminen voisi tarjota myös tällaisten kielten opiskelijoille mahdollisuuden pätevoityä kääntäjäksi.

Lopuksi todettiin, että kaikenlaista yhteistyötä suunniteltaessa on otettava huomioon hallinnolliset rakenteet. Jos yhteistyöstä kiinnostuneet tahot kuuluvat täysin erillisiin hallinnollisiin yksiköihin, esimerkiksi eri laitoksiin, saattaa yhteistyö tyrehtyä siihen, että budjetit ovat erilliset ja rahaa on niukasti. Olisikin tärkeää, että jokaisessa yliopistossa olisi jonkinlainen hallinnollinen rakenne, joka mahdollistaisi edes kääntämisen oppiaineiden välisen yhteistyön, esimerkiksi yhteinen kielten laitos tai kääntämisen oppiaine. Yksittäiset opettajat voivat toki sopia keskenään pitävänsä muutaman opetuskeran toistensa kursseilla, mutta laajempaan yhteistyöhön tarvitaan toimiva hallinnollinen rakenne.

## 5 Lopuksi

Kääntäjänkoulutuksen nykytilanne on monin tavoin haastava, mutta asiassa on hyvätkin puolensa. Resurssien niukkuus ajaa kokeilemaan uutta ja etsimään ratkaisuja, joita ei ehkä muuten tulisi ajatelleeksi. Kaikille yhteisen suomenkielisen opetuksen ja verkko-opetuksen lisääminen sekä monikieliset opetusryhmät saattavat paitsi helpottaa resursipulaa myös monipuolistaa opetusta ja laajentaa kielivalikoimaa.

Tilanne on sikäli rohkaiseva, että yhteydet yliopistojen kesken sekä yliopistojen ja työelämän välillä toimivat hyvin. Auktorisoidun kääntämisen kurssisisältöjä on jo alustavasti ryhdytty suunnittelemaan yhteisesti, mikä toivottavasti antaa kimmokkeen kartoittaa muitakin yhteistyömahdollisuuksia. Uudet, luovat opetusratkaisut ja yhteistyö avaa-

vat uusia näkymiä ja saattavat hyvinkin olla paras keino vastata yhteiskunnan ja työelämän muuttuviin tarpeisiin.

## Lähteet

Auktorisoidun kääntämisen Moodle-alue:

<http://moodle.utu.fi> >> Humanistinen tiedekunta >> Kääntämisen ja tulkkauksen keskus >> AukTori. Moodleen voi kirjautua omalla käyttäjätunnuksella ja sähköpostisalasanaalla useimmista Suomen korkeakouluista [viitattu 16.7.2008].

Autenttiset käännöstoimeksiannot opetuksessa:

<http://www.sktl.fi> >> Hyödyllistä tietää >> Autenttiset toimeksiannot opetuksessa [viitattu 16.7.2008].

EU:n komission kääntäjäprofiili:

[http://ec.europa.eu/dgs/translation/workingwithus/recruitment/translator\\_profile\\_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/translation/workingwithus/recruitment/translator_profile_en.htm) [viitattu 16.7.2008].

EU:n visiting translator -ohjelma:

[http://ec.europa.eu/dgs/translation/external\\_relations/universities/visiting\\_translator\\_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/translation/external_relations/universities/visiting_translator_en.htm) [viitattu 16.7.2008]. Lisätietoja ohjelmasta voi tiedustella käännöstoimen pääosaston Helsingin paikallistoimistosta.

European Master's in Translation -hanke:

[http://ec.europa.eu/dgs/translation/external\\_relations/universities/master\\_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/translation/external_relations/universities/master_en.htm) [viitattu 16.7.2008].

Gambier, Yves & Erkkä Vuorinen 2008. Les métiers de la traduction: internationalisation des pratiques, internationalisation des formations? Plenaariesitelmä, *VI Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi*, 11.4.2008, Turku. Ks. myös esitelmän abstrakti tässä julkaisussa.

Helin, Irmeli 2006 (toim.) *Kääntäjä yrittäjänä: itsenäisen kääntäjän uudistettu opas*. Helsinki: Helsingin yliopisto, monikielinen ammattiviestintä.

Kemppanen, Hannu & Leena Salmi 2007. Autenttiset toimeksiannot kääntämisen opetuksessa: potilasoppaan tapaus. *Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu MikaEL*, <http://www.sktl.net/MikaEL/voll.php> [viitattu 11.8.2008].

Kielentutkimuksen tutkijakoulu Langnet:

<http://www.joensuu.fi/fld/langnet/index.html> [viitattu 16.7.2008].

Laki auktorisoiduista kääntäjistä 7.12.2007/1231:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071231> [viitattu 16.7.2008].



Leppihalme, Ritva 2008. Sähköpostiviestit 17.6.2008.

Mentorointi ja alumnitoiminta:

- Helsingin yliopisto: <http://www.helsinki.fi/alumni/index.htm> [viitattu 16.7.2008].
- Joensuun yliopisto: <http://www.joensuu.fi/alumni/> [viitattu 16.7.2008].
- Tampereen yliopisto: <http://alumninet.uta.fi/> [viitattu 16.7.2008].
- Turun yliopisto: <http://www.utu.fi/alumni/mentorointi/> [viitattu 16.7.2008].
- Vaasan yliopisto: <http://www.uwasa.fi/ystavat/alumni/> [viitattu 16.7.2008].

Sahanen, Anna 2008. Sähköpostiviestit 18.6.2008 ja 21.8.2008.

- Yhteystiedot: anna.sahanen at helsinki.fi, Helsingin yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, PL 239 (Paratienkatä 7), 45101 Kouvola.

Suojanen, Tytti 2008. Kääntäjän ja teknisen viestijän kompetenssit: haasteita kääntäjänkoulutukselle. Esitelmä, *VI Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi*, 11.4.2008, Turku. Ks. myös artikkeli tässä julkaisussa.

Turpeinen, Tutta 2008. Ylikielinen tulkkauksen opetus Savonlinnassa. Esitelmä, *VI Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi*, 11.4.2008, Turku.

Urapolkuja Internetissä:

- Helsingin yliopiston uragalleria:  
<http://www.helsinki.fi/uragalleria/> [viitattu 16.7.2008].
- Hämeen, Pirkanmaan, Satakunnan, Seinäjoen ja Tampereen ammattikorkeakoulujen, Tampereen teknillisen yliopiston sekä Tampereen ja Vaasan yliopistojen yhteistyössä tuottama uraikkuna:  
<http://www.kitkatta.net/uraikkuna> [viitattu 16.7.2008].

Vik-Tuovinen, Gun-Viol 2008. Verkliga tolkningsuppdrag som en del av tolkutbildningen. Esitelmä, *VI Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumi*, 11.4.2008, Turku. Ks. myös tämän julkaisun artikkeli Oikeat toimeksiannot tulkkausopetuksessa.